

Əzra

Padixah, Qorəxning Pərwərdigar üçün ibadəthana selixka yarlıq qüxürüxi

2Tar. 36:22,23; Yər. 25:12; 29:10; Dan. 9:2

¹ Pars padixahi Qorəxning birinçi yili, Pərwərdigarning Yərəmiyaning aqzi arkilik eytkan səzi əməlgə axurulup, Pərwərdigarning Pars padixahi Qorəxning rohini qozoixi bilən pütün padixahlıki təwəsədə u mundak bir jakarnamə qıqardi, xundakla uni yazma kilip püküp: —

² «Pars padixahi Qorəx mundak dəydu: — Asmanlarning Hudasi Pərwərdigar yər yüzidiki barlıq padixahlıqlarning igidarqılığını manga bərđi; u xundakla meni Yəhuda zeminiə qaylaxkan Yerusalemde Əzigə bir öy selixka buyrudi. □

³ Xuning üçün aranglarda Hudaning həlki boləqanlardin hərəkaysinglarə qə bolsa, uning Hudasi *Pərwərdigar* uning bilən billə bolə qay, u Yəhuda zeminiidiki Yerusalemə qıksun, Israilning Hudasi Pərwərdigarning öyini salsun! U bolsa Hudadır, makani Yerusalemdidur!

⁴ *Sürgünlüktə* qalə qan həlk kəyərlərdə makanalaxkan bolsa, u *Yerusalemə qıksun*; xu yərdiki adəmlər ularə altun, kümüx, mal-mülük, qarpaylarni təminləp yərdəm bərsun wə xuningdək

□ **1:2 «Yəhuda zemini»** — keyinki waqitlarda «Yəhudiya» deyilidu.

Yerusalemda jaylaşkan Hudaning xu öyi üqün halis hədiyyələrnı təkdım qılsun» — dedi.□

Qayıtqə təyyarlinix

⁵ Xuning bilən Yəhuda wə Binyamındiki kəbilə baxlıqlırı, kaşınlar, Lawıylar, xundakla Huda tərıpıdın rohi kəzoqıtıləqan barlıq həlk orunlırıdın qəpup Yerusalemdiki Pərwərdıgarnıng öyını *yengıwaxtı*n selıxka berıxka təyyarlandı.

⁶ Ətraptıki kıxılərnıng həmmısı kümüx kaqa-kuqa, altun, mal-mülük, qarpaylar wə kımmət bahalıq buyumlar bilən ularnı qollap kuwwətlıdı, bunıngdın baxka sunulıdıqan hərhlı ihtıyarıy hədıyə-kurbanlıq süpıtıdə hərhlı sowəatları nı təkdım kıldı.

⁷ Padıxaş Qorəx Pərwərdıgarnıng öyıdıkı kaqa-kuqılırınımı, yəni ilgırı Nebəkadnəsar Yerusalemdın əkilıp öz ilahınıng buthanısıqə qoyup qoyəqan kaqa-kuqılarnımı elıp qıktı. □ ■

⁸ Pars padıxaşı Qorəx həzınə begı Mitrədatnı buyrup bu kaqa-kuqılarnı aldurup qıktı; Mitrədat xularnı Yəhudanıng əmırı Xəxbazarəqə sanı boyıqə sanap tapxurup bərdı. ■

⁹ Kaqa-kuqılarnıng sanı mundak: — altun das ottuz, kümüx das mıng, pıqak yıgırmə tokkuz, □

□ **1:4 «kələqan həlk»** — imperiyədə tırık kələqan Yəhudıy həlkı. □ **1:7 «ılgırı Nebəkadnəsar Yerusalemdın əkilıp öz ilahınıng buthanısıqə qoyup qoyəqan kaqa-kuqılar»** — bu wəqə «2Tar.» 36:7də təswırlınıdu. ■ **1:7 2Pad. 24:13; 2Tar. 36:7** ■ **1:8** Əzra 5:14 □ **1:9 «altun das»** — yaki «altun pətnus».

¹⁰ altun piyalə ottuz, bir-birigə ohxax boloan kümüx piyalə tət yüz on; baxqa қақа-қуқилар bir ming. □

¹¹ Barlıq altun-kümüx қақа-қуқа, бəx ming tət yüz. Sürgün қилinoқan həlқ Babildin Yerusalemoқа elip kelingən qaoqda, Xəxbazar bu қақа-қуқиларning həmmisini elip kəlgənidi.

2

Birinqi qetim қaytқан Yəhudalar •••• «Nəh.»
7:6-73ni көrüng

¹ Təwəndikilər Nebokədnəsar tərripidin Babiloқа sürgün қилinoқan *Yəhudiyə* əlksidikilərdin, ularning əwladliri қaytip kelip, Yerusalem wə Yəhudiyəgə qikip, hər biri öz xəhirlirigə kətkənlər: —

² — ular Zərubbabəl, Yəxua, Nəhəmiya, Seraya, Rəilaya, Mordikay, Bilxan, Mispar, Bigway, Rəhum wə Baanaqlar bilən billə қaytip kəldi. Əmdi İsrail həlқining iqidiki ərkəklərninğ sani təwəndikiqə: —□

³ Paroxning əwladliri ikki ming bir yüz yətmix ikki kixi;

⁴ Xəfatiyaning əwladliri üq yüz yətmix ikki kixi;

⁵ Araqlning əwladliri yəttə yüz yətmix bəx kixi;

□ **1:10 «bir-birigə ohxax boloan kümüx piyalə tət yüz on»** — yaki «süpiti təwənrək kümüx piyalə tət yüz on» yaki «ikkinqi birhil kümüx iyalə tət yüz on» yaki «kümüx piyalə ikki ming tət yüz on». Baxқиқə tərјimilərmu uqrixi mumkin. □ **2:2 «Seraya»** — yaki «Saraya».

- 6 Paḥat-Moabning əvladliri, yəni Yəxua bilən Yoabning əvladliri ikki ming səkkiz yüz on ikki kixi;
- 7 Elamning əvladliri bir ming ikki yüz əllik tət kixi;
- 8 Zattuning əvladliri tokkuz yüz kırık bəx kixi;
- 9 Zakayning əvladliri yəttə yüz atmix kixi;
- 10 Banining əvladliri altə yüz kırık ikki kixi;
- 11 Bibayning əvladliri altə yüz yigirmə üq kixi;
- 12 Azgadning əvladliri bir ming ikki yüz yigirmə ikki kixi;
- 13 Adonikamning əvladliri altə yüz atmix altə kixi;
- 14 Bigwayning əvladliri ikki ming əllik altə kixi;
- 15 Adinning əvladliri tət yüz əllik tət kixi;
- 16 Həzəkiyaning jəmətidin boloqan Aterning əvladliri toqsan səkkiz kixi;
- 17 Bizayning əvladliri üq yüz yigirmə üq kixi;
- 18 Yoraḥning əvladliri bir yüz on ikki kixi;
- 19 Haxumning əvladliri ikki yüz yigirmə üq kixi;
- 20 Gibbarning əvladliri toqsan bəx kixi;
- 21 Bəyt-Ləhəmlilər bir yüz yigirmə üq kixi;
- 22 Nitofalilər əllik altə kixi;
- 23 Anatotluklar bir yüz yigirmə səkkiz kixi;
- 24 Azmawətlilər kırık ikki kixi;
- 25 Kiriət-Arimliklər, Kəfirahlilər wə Bəerotluklar bolup jəmiy yəttə yüz kırık üq kixi; □
- 26 Ramahlilər bilən Gebalilər jəmiy altə yüz yigirmə bir kixi;
- 27 Mikmaxliklər bir yüz yigirmə ikki kixi;

□ 2:25 «Kiriət-Arimliklər» — yaki «Kiriət-Yearimliklər».

- 28 Bəyt-Əlliklər bilən ayılıqlar jəmiy ikki yüz yigirmə üç kixi;
 29 Neboliklar əllik ikki kixi;
 30 Magbixning əvladliri bir yüz əllik altə kixi;
 31 ikkinçi bir Elamning əvladliri bir ming ikki yüz əllik tət kixi;
 32 Hərimning əvladliri üç yüz yigirmə kixi;
 33 Lod, Hədid wə Ononing əvladliri jəmiy yəttə yüz yigirmə bəx kixi; □
 34 Yeriholuqlar üç yüz kırık bəx kixi;
 35 Sinaahning əvladliri üç ming altə yüz ottuz kixi.

Qaytip kəlgən kaşinlar wə Lawiylar

- 36 Kaşinlarning sani təwəndikiqə: — Yəxua jəmətidiki Yədayaning əvladliri tokkuz yüz yətmix üç kixi;
 37 Immərnin əvladliri bir ming əllik ikki kixi;
 38 Paxhurning əvladliri bir ming ikki yüz kırık yəttə kixi;
 39 Hərimning əvladliri bir ming on yəttə kixi.
 40 Lawiylarning sani təwəndikiqə: — Hodawiyaning əvladliridin, yəni Yəxua bilən Kadmiyəlnin əvladliri yətmix tət kixi;
 41 Qəzəlkəxlərdin: — Asafning əvladliri bir yüz yigirmə səkkiz kixi.
 42 Dərwaziwənlərnin nəslidin: — Xallumning əvladliri, Aterning əvladliri, Talmonning əvladliri, Akkubning əvladliri, Hatitaning

□ **2:33 «Lod, Hədid wə Ononing əvladliri...»** — yaki «Lodliqlar, Hədidliqlar wə Onoluqlar...».

əvladliri bilən Xobayning əvladliri jəmiy bir yüz ottuz tokkuz kixi.

Qaytip kəlgən muqəddəs jay wə xah jəmətidiki hizmətkarlar

⁴³ İbadəthana hizmətkarliri təwəndikiqə: — Zihaning əvladliri, Hasufaning əvladliri, Tabbaotning əvladliri, □

⁴⁴ Kiroşning əvladliri, Siyahaning əvladliri, Padonning əvladliri,

⁴⁵ Libanaḥning əvladliri, Həgabaḥning əvladliri, Akkubning əvladliri,

⁴⁶ Həgabning əvladliri, Xamlayning əvladliri, Hənaning əvladliri, □

⁴⁷ Giddəlning əvladliri, Gəḥarning əvladliri, Reayahning əvladliri,

⁴⁸ Rəzinning əvladliri, Nikodaning əvladliri, Gazzamning əvladliri,

⁴⁹ Uzzaning əvladliri, Pasiyaning əvladliri, Bisayning əvladliri,

⁵⁰ Asnaḥning əvladliri, Məunimning əvladliri, Nəfussimning əvladliri,

⁵¹ Bakbukning əvladliri, Hakufaning əvladliri, Harhurning əvladliri,

⁵² Bazlutning əvladliri, Məhidaning əvladliri, Harxaning əvladliri,

⁵³ Barkosning əvladliri, Siseraning əvladliri, Temahning əvladliri,

□ **2:43** «İbadəthana hizmətkarliri» — ibraniy tilida «Nətiniylar». Mənisi bəlkim «beoqıxlanoqanlar». Ularning əjdadliri bəlkim «Gibeonluqlar» idi. «Yəxua» 9:27ni wə «1Tar.» 9:2ni körüng. □ **2:46** «Xamlay» — yaki «Xalmay».

⁵⁴ Nəziyaning əvladliri bilən Hatifaning əvladliri.

⁵⁵ Sulaymanning hizmətkarlarining əvladlarining sani təwəndikiqə: — Sotayning əvladliri, Sofərətning əvladliri, Pirudaning əvladliri,

⁵⁶ Yaalahning əvladliri, Darkonning əvladliri, Giddəlning əvladliri,

⁵⁷ Xəfətiyaning əvladliri, Hattilning əvladliri, Pokərət-Əazzibaimning əvladliri bilən amining əvladliri.

⁵⁸ İbadəthana hizmətkarliri wə Sulaymanning hizmətkari bolqanlarning əvladliri jəmiy üq yüz toqsan ikki kixi.

Kelip qixixi naenik kixilər ••• «Nəh.» 7:61-65ni kərüng

⁵⁹ Təwəndiki kixilər Təl-Melah, Təl-Harxa, Kerub, Addan wə Immərdin kəlgən bolsimu, ləkin ular əzlrining ata jəmətining yaki nəsəbining İsrail adimi ikənlikini ispatlap bərləmidi.

⁶⁰ Bular Delayaning əvladliri, Tobiyaning əvladliri wə Nikodaning əvladliri bolup, jəmiy altə yüz əllik ikki kixi;

⁶¹ kaşınlarning əvladliri iqidə Habayaning əvladliri, Kozning əvladliri bilən Barzillayning əvladliri bar idi; Barzillay Gileadlıq Barzillayning bir kızini alqəqqa ularning eti bilən atalqanidi. □

□ **2:61 «Kozning əvladliri»** — yaki «Əakkozning əvladliri».

62 Bular jəmətining nəsəbnamisini izdəp tapalmidi; xunga ular «napak» həsəblinip kaħinliktin qalduruldi.

63 Waliy ularəqa: — Urim wə tummimni kətürgüqi kaħin arimizda hizməttə boləuqə «əng muqəddəs yiməklilər»gə eəqiz təgküzməysilər, dedi.□

Qaytip kəlgüqilərnin omumiy sani ••••
«Nəh.» 7:66-69ni kərüng

64 Pütün jamaət jəmiy kırık ikki ming üq yüz atmix kixi;

65 buningdin baxqa ularning yənə yəttə ming üq yüz ottuz yəttə qul-dediki bar idi; yənə ikki yüz ər-ayal əzəzəqisi bar idi.

66 Ularınin yəttə yüz ottuz altə eti, ikki yüz kırık bəx kəqiri,

67 tət yüz ottuz bəx təgisi wə altə ming yəttə yüz yigirmə exiki bar idi.

Muqəddəs əy üqün təqdim qilinoqan mal-mülüklər •••• «Nəh.» 73-70:7nimu kərüng

□ **2:63 «Waliy»** — ibraniy tilidiki «Tirxata» əslidə Pars tili bolup, mənisi bəlkim «janabliri». **«urim wə tummim»** — alaħidə birhil taxlar. U kaħin kiygən «əfod»ning yanquqida (qoxenda) turidu. Bu taxlar arkılıq İsrail həlqi Hudadin yol sorisa bolatti. «Mis.» 28:28-30ni kərüng. «Urim wə tummimni kətürgüqi kaħin arimizda hizməttə boləuqə» — mənisi bəlkim: (1) urim wə tummim Babilda sürgün boləqan waqtida yoqap kətkən boluxi mumkin; (2) tepiləqini bilən ularəqa təbir berip mənisini qüxəndüridioqan kaħin tehi qıqmidi.

68 Jəmət kattiwaxliridin bəziliri Yerusalemoğa wə Pərwərdigarning öyigə kəlgən qaoşda, Hudaning xu öyi əsli ornioğa yengiwaxtin selinixi üqün qin kənglidin sowoqatlarni təqdim kildi.

69 Ular əzlrining kurbioğa qarap quruluş həzinişigə atmix bir ming darik altun, bəx ming mina kümüx wə yüz qur kaşin toni təqdim kildi.

□

70 Xuningdin keyin kaşinlar, Lawiylar wə bir kişim həlk qoxulup, oşəzəlkəxlər, dərwezivənlər, ibadəthana hizmətkarliri öz xəhərlirigə imkanlaxti; qaloğan Israil həlkşining həmmisi öz xəhərlirigə imkanlaxti.□

3

□ **2:69 «darik»** — (yaki «drahma») — muxu yərdə u Pars imperiyəsidiği birhil altun tənggə; muxu yərdə bularning jəmiy qimmiti bəlkim 400-500 gram altun idi; «mina» birhil kümüx tənggə, 60 xəkəlgə yaki «talant»tin atmixtin birigə barawər idi. Muxu yərdə kümüxning jəmiy eşiqliği bəlkim 1800-2700 kilogramqə idi. □ **2:70 «Xuningdin keyin kaşinlar, Lawiylar... Ibadəthana hizmətkarliri öz xəhərlirigə imkanlaxti; qaloğan Israil ... öz xəhərlirigə imkanlaxti»** —

bu ayətning mənisi bəlkim: (1) Kaşinlar, Lawiylar qatarlıqlar öziğə yengiwaxtin təksim qilinoğan xəhərliridə imkan tutti, yaki Yerusalemdiki hizməttə bolux üqün yerusalemə yekın boləğan, xundakla ularəğa təksim qilinoğan xəhərlərdə imkanlaxti; (2) Lawiylardin baxqa Israillar, yəni on ikki kəbilidin kaytip kəlgənlər əslidə öziğə has xəhərlirigə imkanlaxti yaki yengiwaxtin ularəğa təksim qilinoğan xəhərlərdə imkanlaxti. Kəp xəhər-yezilar wəyran boləqəqə, yaki yat əllərnin igidarqılıği astida boləqəqə, bəlkim hərhil imkanıyət təng boluxi mumkin idi.

Qurbangahning yengiwaxtin selinixi

¹ Israil həlki hərqaysisi öz xəhərliridə makan-laxkanıdi; yəttinqi ayqa kəlgəndə, həlk bir adəmdək bolup Yerusaleməya yiqildi.

² Yozadakning oqli Yəxua bilən uning kahin qerindaxliri, Xəaltialning oqli Zərubbabəl wə uning qerindaxlirining həmmisi orunliridin qopup, Hudaning adimi Musa pütəkən qanun kitabida pütülginidək Pərwərdigarəya köydürmə qurbanlıq sunux üçün Israilning Hudasing qurbangahni selixqa kirixti. ■

³ Gərqə ular xu yərlik həklərdin qorqsimu, ləkin qurbangahni əslidiki uli üstigə selip, uningda Pərwərdigarəya atap ətigənlik wə kəqlik köydürmə qurbanlıq ötküzüxkə kirixti. ■

⁴ Ular yənə *mukəddəs qanunda* pütülgini boyiqə «kəpilər həyti»ni ötküzüp, hər küni bəlgiləngən tələpkə muwapıq san boyiqə künlük köydürmə qurbanlıqni sunuxatti. ■

⁵ Xuningdin keyin ular yənə hər künlük köydürmə qurbanlıqlar, yengi ay qurbanlıki wə Pərwərdigarning barlıq mukəddəs dəp bekitilgən həytliri üçün təkdım kilinidoqan köydürmə qurbanlıqlarni, xuningdək hər bir kixining kənglidin Pərwərdigarəya atap sunidoqan ihtiyariy qurbanlıqlirini sunup turatti. ■

⁶ Xundaq kilip ular yəttinqi ayning birinqi künidin baxlap, köydürmə qurbanlıqlarni Pərwərdigarəya atap sunuxqa baxlidi; ləkin Pərwərdigarning öyining uli tehi selinmidi.

■ **3:2** Qan. 12:5, 6 ■ **3:3** Qəl. 28:3 ■ **3:4** Law. 23:34; Qəl. 29:12 ■ **3:5** Qəl. 28:11-15; Nəh. 10:34

⁷ Ular taxqilar bilən yaoʻlaqqilaroʻa pul tapxurdi wə xundakla Pars padixaʻi Qorəxning ijaziti bilən Zidonluklar bilən Turluklaroʻa kedir yaoʻiqini Liwandin *Ottura* dengiz arkilik Yopraoʻa əkəldürüx üqün ularoʻa yimək-iqmək wə zəytun meyini təminlidi.

Muqəddəs ibadəthanining yengiwaxtin selinixi

⁸ Jamaət Yerusalemdiki Hudaning öyigə kəlgəndin keyin ikkinqi yili ikkinqi ayda Xealtiyəlning oʻqli Zərubbabəl, Yozadakning oʻqli Yəxua wə ularning kaʻhin wə Lawiy qerindaxlirining qaldisi, xuningdək sürgünlüktin kaytip Yerusalemoʻa kəlgənlərnin həmmisi quruluhta ix baxlidi; ular yənə yigirmə yaxtin axkan Lawiylarni Pərwərdigarning öyini selix quruluhoʻa nazarətqilikkə qoydi.

⁹ Yəxua wə uning oʻqulliri həm qerindaxliri, Kadmiyə bilən uning oʻqulliri, yəni Yəhudaning əwladliri Hudaning öyidə ixləydiqan ixqilarni nazarət qilixka bir niyəttə atlandi; Hənadadning oʻqulliri, ularning oʻqullirimu wə qerindax Lawiylar ularoʻa yərdəmləxti. □

¹⁰ Tamqilar Pərwərdigarning öyigə ul salidiqan qaoʻda kaʻhinlar has kiyimlirini kiyip, kanaylirini qelip, Asafning əwladliri bolqan Lawiylar jang-jang qelip, həmmisi qatar-qatar səp bolup

□ **3:9 «Yəhudaning əwladliri»** — «Yəhuda» muxu yərdə bəlkim «Hodawiya» degən isimning warianti boluxi mumkin (2:40ni kəring). **«bir niyəttə atlandi»** — ibraniy tilida: «bir adəmdək bolup ornidin turdi».

turozuzuldi; ular Dawut bəlgiligən kərsətmilər boyiqə Pərwərdigarəğa Həmdusana okuxti.

11 Ular Pərwərdigarəğa atap əzara: — «Pərwərdigar mehribandur, uning Israiləğa boləğan mehİR-muhəbbiti mənggölüktur» dəp həmdusana wə rəhmət-təxəkkür eytixti. Bu qaqda Pərwərdigarning əyining uli selinip boləqəqqa, halayiq Pərwərdigarni mədhıyiləp towlap təntənə kılıxti. ■

12 Ləkin kahınlardin, Lawıylardin wə jəmət baxlıqliridin nuroqunliri, yəni əslidə ilgiriki əyni kərgən nuroqun kəri adəmlər kəz aldida selinəğan bu əyning uliəğa qarap, ün selip yioqlap ketixti; nuroqun baxqa kixilər huxal bolup təntənə kılıp towlaxti; □

13 wə həlk hətta kimləarning təntənə kılıxiwatkanlıki bilən kimləarning yioqlawatkanlıkini ayriwalalmay kaldı; qünki jamaət təntənə kılıp kattıq towlixatti; wə bu awaz yirək-yirəkəroğa anglinatti.

4

Əyni yengiwaxtin selixning toskunluqqa uqrixı

1 Yəhuda wə Binyamindiki rəkıblər sürgünlüktin kaytip kəlgənlər Israilning

■ 3:11 Zəb. 136 □ 3:12 «**əyni kərgən nuroqun kəri adəmlər ... ün selip yioqlap ketixti**» — bəziləarning yioqlıxi huxallıqtin boldı; bəziləarning «Bu əy əslidiki oydək həywətlik bolmaydıəğan boldı» dəp oylap həsrət-kayəudın boldı («Həg.» 2:3ni kərüng).

Hudasi Pərwərdigarğa atəp əyni yengiwaxtin salmaqçikən, degən gəpni anglap,

² Zərubbabəl wə jəmət baxliqliri bilən kərüxüp: — Biz silər bilən billə salayli; qünki bizmu silərgə ohxaxla silərninğ Hudayinglarni izləp, bizni bu yərgə əkəlgən Asuriyə padixahi Esar-Əaddonning künliridin tartip uninqə qurbanliq sunup keliwatimiz, deyixti. ■

³ Lekin Zərubbabəl, Yəxua bilən Israilning baxka jəmət baxliqliri ularğa: — Hudayimizə əy selixta silərninğ biz bilən heqkəndəq aləqənglar yəq; bəlki Pars padixahi Kərəx bizgə buyruqandək, pəkət biz əzimizla Israilning Hudasi boləqan Pərwərdigarğa əy salimiz, deyixti. ■

⁴ Xuningdin keyin xu yərdiki aqələ Yəhudalarning qolini əjiz qilip, ularning quruluq qilixiqə kaxila tuqdurup turdi.

⁵ Ular yənə Pars padixahi Kərəxning barliq künliridin taki Pars padixahi Darius təhtkə olturoqan wəqitkiqə, daim məslihətqiləni setiwelip, Yəhudalar bilən qerixip, quruluq nixanini buzuxka urunup turdi. □

Rəqiblarning Yəhudalar üstidin ərz qilixi

⁶ Aqaxwerox təhtkə qikqan dəslepki wəqitlarda ular uninqə Yəhudiyə wə Yerusalem aqalisi

■ 4:2 2Pad. 17:29-41 ■ 4:3 Əzra 1:1, 2, 3 □ 4:5 «Pars padixahi Darius» — miladiyədin ilğiriki 522-486-yillarda Pars təhtigə olturoqan.

üstidin bir ərznamə yazdı. □

⁷ Xuningdək Artahxaxta künliridə Bixlam, Mitridat, Tabəəl wə ularning qaloqan xeriklirimu Pars padixahı Artahxaxtaqə aramiy tilida bir ərz hetini yazdı; hət aramiy tilidin tərjimə qilindi. □

⁸ Waliy Rəhüm bilən diwan begi Ximxay padixah Artahxaxtaqə Yerusalem üstidin təwəndikidək ərznamə yazdı: — □

⁹ «Məzkur məktupni yazoqanlardin, waliy Rəhüm, katip begi Ximxay wə ularning baxqa həmrahliri boləqan soraqqilar, mupəttixlər, mənəşəpdarlar, katiplar, arkiwiliklar, Babilliklar,

□ **4:6 «Aħaxwerox»** — bəzi alimlar Pars imperatori boləqan muxu «Aħaxwerox»ni «Ksərkis I» ning əzi xu (miladiyədin ilgiriki 486-464-yillar), dəp qaraydu. Biraq ispat barki, «Aħaxwerox» yaki «Ksərkis» degən söz əslidə isim əməs, bəlki Pars imperatorining omumi bir unwani idi. Xunga biz «Aħaxwerox» dəp ataloqan padixahni Kambisis (miladiyədin ilgiriki 529-521-yillar), dəp qaraymiz. □ **4:7 «Artahxaxta»** — «Artahxaxta» bilən «Artaksərkis» bir adəmning nami bolup, tarihta u «Artaksərkis» degən (grekqə) ismi bilən tonuloqan. Bu padixah Kambisis wə Darius Histaspis (miladiyədin ilgiriki 522-486-yillar) arilikida otkən bolsa kerək. Xunga u: (1) Kambisisni oltürüp təhtini tartiwaləqan «Smərdis» degən jadugəni (yəttə ay təhtkə olturoqan) yaki bolmisa: (2) Kambisis imperator bilən birliktə həkümranlik qiləqan bizgə hazır naməlum «Artahxaxta» (Artaksərkis) isimlik baxqa birsini kərsitixi mumkin. U keyinki aləmxumul imperator «Artaksərkis» (miladiyədin ilgiriki 486-425-yillar) boluxi mumkin əməs; qünki xu kixi 24-ayəttə tiləqə elinoqan Darius imperatordin **keyin** həkümranlik qildi. □ **4:8 «...Yerusalem üstidin təwəndikidək ərznamə yazdı»** — bu ayəttin baxlap 6:18giqə «Əzra»ning tekisti aramiy tilida yeziloqan.

Xuxanliklar, yəni Elamiylar □

¹⁰ wə uluq janabiy Osnappar Samariyə xəhriyə wə Əfrat dəryaning muxu tərpidiki baxқа yərlərgə orunlaxturoqan ahalimu bar □

¹¹ (mana bu ularning padixahқа yazoqan hetining kəqürülmisi) — əzlrining dəryaning muxu tərpidiki hizmətkarlaridindin padixah aliliri Artahxaxtaoqa salam!

¹² Padixah aliylirigə məlum bolsunki, əzliri tərəptin biz tərəpkə kəlgən Yəhudiylar Yerusalemoqa kelixti; ular axu asiy wə sesik xəhərnı kuruwatidu, ulini yasap püttürdi, sepilni yasap qıkti wə sepilning ullirini bir-birigə ulap yasawatidu. □

¹³ Əmdi uluq padixah aliylirigə xu məlum

□ **4:9 «...soraxqilar, mupəttixlər, mənsəpdarlar, katiplar...»** — yaki «...Dinayliqlar, Afarsatqiliklar, Tarpəlliklar, Arfasliqlar,...». **«Xuxanliklar, yəni...»** — yaki «Susa (xəhri)dikilər, yəni...». □ **4:10 «Uluq janabiy Osnappar»** — Osnappar bolsa Asuriyə imperatori «Axurbanipal»ning aramiy tilidiki nami. U miladiyədin ilgiriki 669-yili atisi Esarhaddonning təhtigə warislik qildi; miladiyədin ilgiriki 645-yilliri ətrapida u Elamning paytəhti Xuxanni ixoqal qilip, uningdiki puqralardin bəzilərnı Samariyəgə, xundaqla ottura xərktiki baxқа yərlərgə sürgün qildi. **«dərya»** — məzkur kitabta muxu yərdin baxlap «dərya» «Əfrat dəryası»ni kərsitidu; «muxu təripi» — oqərbiy təripi, əlwəttə. □ **4:12 «sepilni yasap qıkti wə sepilning ullirini bir-birigə ulap yasawatidu»** — muxu gəp birinqidin öz-əzigə zit kelidu. Qandaqsigə sepil ulliri tehi «bir-birigə ulanmay» turup sepil yasilip bolidu? 13-ayəttə hatiriləngən öz bayanlirimu ularning xu səzigə rəddiyə bolidu. Ikkinqidin, bu səzlər pütünləy yaloqan. Yəhüdiy həlki pəkət ibadəthana (Qorəx padixahning əslidiki yarliki boyiqə) kuruwatatti. Sepilning əzi bolsa, harabilik əhwalda idi. Məsilən «Nəh.» 1:3ni kəring.

boləyki, mubada bu xəhər onglansa, sepil pütüzülsə, ular baj tapxurmaydioğan, olpan təliməydioğan wə parak tapxurmaydioğan boluwalidu, bundak ketiwərsə padixahlarning həzinişigə səzsiz ziyən bolidu.

¹⁴ Biz ordining tuzini yəp turup, padixahimizning bundak bihərmət kəlinixioğa qarap turuximizioğa kət'iy toqra kəlməydu, xu səwəbtin padixahimizioğa məlum kəlixkə jür'ət kilduk. □

¹⁵ Xuning üqün *aliylirining* ata-bowilirining tar-ihtamisini sürüxtə kəlixlirini təxəbbus kəlimiz; sili tarihtamidin bu xəhərninğ əhwalini bilip, uning padixahlaroşimu, hərəkəysi əlkilərgimu ziyən yətküzüp kəlgən asiy bir xəhər ikənlikini, kədimdin tartip bu xəhərdikilər aqdurmiqilik terioğanlikini bilgəyla; dəl xu səwəbtin bu xəhər wəyran kəlinoğanidi.

¹⁶ Xunga biz aliylirioğa xuni ukturmakqimizki, əgər bu xəhər kərulsa, sepilliri pütüzülsə, undakta silining dəryaninğ muxu tərpidiki yərlərgə heqkəndak igidarqilikliri bolmay kəlidu».

Padixahning ix tohtitilsun dəp yarlik quxürüxi

¹⁷ Padixah mundak jawab yollidi: —

«Waliy Rəhum, diwan begi Ximxayoğa wə Samariyə həm Dəryaninğ xu tərpidiki baxka yərlərdə turuxluk həmrahlırlinğlaroğa salam! □

□ **4:14 «bundak bihərmət kəlinixioğa...»** — yaki «bundak ziyən tartixioğa...». □ **4:17 «Dəryaninğ xu tərpi»** — Əfrat dəryasining qərbiy tərpi.

18 Silərning bizgə yazoğan ərz hetinglar mening aldimda enik kılıp okup berildi. □

19 Təlxürüp kərxni buyruwidim, bu xəhərning dər wə kə kədimdin tartip padixahlaroğa qarxi qikip isyan kozoqioğan, xəhərdə daim asiylik-kozoqilang kətürüxtək ixlarning bolup kəlgənliki məlum boldi.

20 Ilgiriki waqitlarda kudrətlik padixahlar Yerusalemoğa həkümranlik kılıp, Dəryaning xu tərpidiki pütün yərlərnə idarə kılıp kəlgən, ular xularoğa bekinip baj, olpan wə parikini tapxurup kəlgənlikən.

21 Əmdi silər buyruk qüxürüp u həlkni ixtin tohtitinglar, məndin baxka yarlik qüxürülmigüqə, bu xəhərni yengiwaxtin kurup qikixka bolmaydioğanliki ukturunlar.

22 Bu ixni ada kilmay kəlixlin pəhəs bolunglar; padixahlaroğa ziyan kəltüridioğan apət nemixka küqiyiwəridikən?».

23 Padixah Artahxaxtaning yarlikining kəqürülmisi Rəhumoğa, diwan begi Ximxay həm ularning həmrahlirioğa okup berilixi bilənla, ular alman-talman Yerusalemdiki Yəhudalarning kəxioğa qikip, hərbiy küq ixlitip, ularni ixni tohtitixka məjbur kildi.

24 Xuning bilən Yerusalemdiki Hudaning öyidiki ixlar tohtidi; ix taki Pars padixahi Darius təhtkə qikip ikkinqi yilioqə tohtaqlıq qaldı.

□ 4:18 «aldimda enik kılıp okup...» — yaki «aldimda tərjimə kılınıp okup...».

5

Muqəddəs əyni yənə bir qetim yengiwaxtin selix

¹ Bu qaoqda pəyoqəmbərlər, yəni Həgay pəyoqəmbər bilən İddoning oqlı Zəkəriya pəyoqəmbər Yəhədiyə wə Yerusalemdiki Yəhədiylarqə bexarət berixkə baxlidi; ular İsrailning Hudasing namida ularqə bexarət berixti. ■

² Xuning bilən Xealtiyəlning oqlı Zərubbabəl wə Yozadakning oqlı Yəxua kəpup Yerusalemdiki Hudaning əyini yengiwaxtin selixkə baxlidi; Hudaning pəyoqəmbərliri ular bilən billə bolup ularqə yardım bərdi.

³ Xu qaoqda Dəryaning oqərb tərripining bax waliysi Tattinay bilən Xetar-Boznay həm ularning həmrahliri ularning yenioqə kelip: «Kim silərgə bu əyni yengiwaxtin selixkə, bu quruluşni püttürükə buyruk bərdi?» dəp soridi. □

⁴ Ular yənə: «Bu quruluşkə məs'ul boluquqlarning ismi nemə?» dəp soridi.

⁵ Lekin Hudaning nəziri Yəhəda aqsakallirining üstidə idi, xunga bax waliy katarliklər padixah Dariuskə məlum kəloquqə, xundakla uningdin bu həktə birər jawab yarlık kəlgüqə ularning quruluş ixini tosmidi.

Padixah Dariuskə yənə bir ərz məlum kəlinixi

■ 5:1 Həg. 1:1; Zək. 1:1 □ 5:3 «**bu quruluşni...**» — yaki «bu tamni...».

⁶ Dəryaning oərb tərripining waliysi Tattinay bilən Xetar-Boznay həm ularning həmrahliri, yəni Dəryaning oərb tərripidiki afarsaklıklar padixah Dariuska hət əwətti; hətning kəqürülmisi mana təwəndikidək:

⁷ Ular padixahqa əwətkən məlumatta mundak deyilgən: «Darius aliylirioğa qongkur aman-esənlik bolqay!

⁸ Padixahimizioğa xu ix yetip məlum bolsunki, biz Yəhüdiyəgə, uluq Hudaning öyigə berip kərduqki, xu öy yoqan taxlar bilən yasiliwatidu, tamlirioğa limlar ötküzülüp selinməktə; bu quruluş tez sürəttə onguxluk elip beriliwetiptu. □

⁹ Andin biz u yərdiki aqsakallardin: — Kim silərgə bu öyni selixka, bu quruluşni püttürüxkə buyruk bərdi? — dəp soriduk.

¹⁰ Wə aliylirioğa məlum bolsun üqün ularning isimlirini soriduk, xuningdək ularning baxlıqlirining ismilirini pütüp hatirilməkqi iduk.

¹¹ Ular bizgə: «Biz asman-zeminning Hudasining kulliri, biz hazır buningdin uzun yillar ilgiri selinoğan öyni yengiwaxtin seliwatimiz. Muxu öyni əslidə Israilning uluq bir padixahi salduroğanidi.

¹² Ləkin ata-bowilirimiz asmandiki Hudaning oəzipini kəltürüp koyoqaqka, Huda ularni Kaldiyəlik Babil padixahi Nebokadnəsarning qolioğa tapxuroğan; u bu öyni qakturuwetip,

□ **5:8 «...tez sürəttə onguxluk elip beriliwetiptu»** — yaki «...əstayidillik bilən onguxluk elip beriliwetiptu».

həlkni Babiloğa tutqun qilip əkətkən. ■

¹³ Ləkin Babil padixahı Qorəxning birinçi yili padixah Qorəx Hudaning bu əyini yengiwaxtin selixka yarlıq qüxürgən. ■

¹⁴ Wə Nebokədnəsar Yerusalemdiki bu ibadəthanidin elip Babil buthanisioğa apirip qoyoğan Hudaning əyidiki altun-kümüx qaça-kuqılarnimu padixah Qorəx ularni Babil buthanisidin ərqikturup, Xəxbazar isimlik bir kixigə tapxuroğan; u uni bax waliy qilip təyinligənidi ■

¹⁵ həm uningoğa: — Bu qaça-kuqılarni elip ularni Yerusalemdiki ibadəthanioğa apirip qoyoqin; Hudaning əyi əsli jayioğa yengiwaxtin selinsun, dəp buyruoğan.

¹⁶ Andin xu Xəxbazar degən kixi kelip, Yerusalemdiki Hudaning əyigə ul saloğan; ənə xu waqittin baxlap həziroiqə yasiliwatidu, tehi pütmidi» dəp jawap bərđi.

¹⁷ Əmdi aliylirioğa layıq kərünsə, padixahimizning xu yərdə, yəni Babildiki həzinini ahturup beqixini, u yərdə padixah Qorəxning Yerusalemdiki Hudaning əyini yengiwaxtin selix toqrisida qüxürgən yarlıqining bar-yoklukini təqxürüp beqixini soraymiz həm padixahimizning bu ix toqrisida əz iradisini bizgə bildürüp qoyuxini etünimiz».

6

■ 5:12 2Tar. 36:16-21 ■ 5:13 2Tar. 36:22,23; Əzra 1 ■ 5:14 Əzra 1:8

Padixah Dariusning ilgiriki padixahning yarlikini tepixi

¹ Andin padixah Darius Babildiki dölət-bayliklar saklanoqan «Arhiplar öyi»ni təkxürüp qikixka yarliklarni qüxürdi. □

² Media ölkisidiki Ahmeta kəl'əsidin bir oram kəoqəz tepildi, uningda mundak bir hatirə pütülgən: □

³ «Padixah Qorəxning birinqi yili, padixah Qorəx Yerusalemdiki Hudaning öyigə dair mundak bir yarlik qüxüridu: — «Kurbanlik sunulidioqan orun bolux üqün bu öy yengiwaxtin selinsun; uli puhta selinsun, öyning igizliki atmix gəz, kəngliki atmix gəz bolsun. □

⁴ Üq kəwət yoqan tax, bir kəwət yengi yaqraq bilən selinsun, barlik hirajət padixahlik həzinasidin qikim kilinsun.

⁵ Əslidə Nebokədnəsar Yerusalemdiki ibadəthanidin elip Babiloqa apirip koyoqan, Hudaning öyidiki altun-kümüx qaqa-kuqilarning həmmisi kayturup kelinip, Yerusalemdiki ibadəthanoqa kaytidin yətküzölüp, hər biri öz jayioqa koyulsun; ular Hudaning öyigə quyulsun!».

Padixahning muqəddəs öyni dawamlıq yengiwaxtin selixka buyruq qüxürüxi

□ **6:1 «Arhiplar öyi»** — aramiy tilida «Oram arhiplar öyi».

□ **6:2 «Ahmeta»** — tarihta bu kəl'ə adəttə «Əkbatana» degən nami bilən tonuloqan. □ **6:3 «Öyning igizliki atmix gəz, kəngliki atmix gəz...»** — Muqəddəs Kitabta ixlitilgən «gəz»

qolning jəynəktin barmakning uqiqliqə boləqan ariliki (təhminən 45 santimetr) idi.

⁶ *Dariustin yarliq qüxürülüp:* «— Xunga, i dəryaning xu tərining bax waliysi Tattinay wə Xetar-Boznay həm silərninğ həmrahliringlar, yəni Dəryaning xu təriniđiki afarsaklıqlar, əmdi silər u yərdin neri ketinqlar! □

⁷ Hudaning öyining kuruluxi bilən karinglar bolmisun; Yəhudiylarınğ bax waliysi bilən Yəhudiylarınğ aqsakallirining Hudaning bu öyini əslidiki ornioğa selixioğa yol qoyunqlar.

⁸ Xuningdək mən Hudaning bu öyining selinixi üqün Yəhudalarınğ aqsakalliri toqruluk silərgə buyruq qüxürdümk: — Dəryaning qərb təriniđin, padixahlıq həzinisigə tapxuruloğan baj kirimidin silər keqiktürməy xu adəmlərgə toluq hirajət ajritip beringlar, kurulux heq tohtap qalmisun. □

⁹ Ularoğa nemə kerək bolsa, jümlidin asmandiki Hudağa keydürmə kurbanlıq sunuxka, məyli ərkək torpaq bolsun, qoqkar yaki qozilar bolsimu, xular berilsun; yənə Yerusalemdiki kahinlarınğ bəlgiligini boyiqə buođday, tuz, xarab yaki zəytun maylar bolsun xularınğ birimu kəm qilinmay, hər küni təmin etip turulsun.

¹⁰ Xuning bilən ular asmandiki Hudağa huxbuy kurbanlıqlarni kəltürüp, padixahka wə padixahning əwladlirioğa uzun əmür tilisun. □

¹¹ Mən yənə buyruymənki, kimki bu yarliqni

□ **6:6 «Dəryaning xu tərini»** — Əfrat dəryasining qərb təriniđini kərsitidu. □ **6:8 «keqiktürməy...»** — yaki «əstayidillik bilən...».

□ **6:10 «padixahning əwladlirioğa uzun əmür tilisun»** — aramiy tilida «padixah wə uning oqullirining həyatini tilisun».

əzgərtsə, xu kixining öyining bir tal limi suoquruwelinip tiklängəndin keyin, xu kixi uningqa esip mihlap qoyulsun, öyi əhləthaniqə aylanduruwetilsun! □

¹² Wə Əzining namini xu yərdə qalduroqan Huda muxu Yerusalemdiki öyini əzgərtixkə yaki buzuxkə qol uzartқан hərқандақ padixah yaki həlkni həlak qilsun! Mən Darius muxu yarlıkni quxürdum, əstayidillik bilən bəja kəltürülsun!» deyildi.

Ibadəthanining pütkülüxi

¹³ Andin Dəryaning qərb tərəpining bax waliysi Tattinay, Xetar-Boznay wə ularning həmrahliri padixah Dariusning əwətkən yolyorukı boyiqə əstayidillik bilən xu ixni bəja kəltürdi.

¹⁴ Yəhudiylarning aqsakalliri kuruluxni dawamlaxturup, Həgay pəyoqəmbər wə Iddoning oqlı Zəkəriyaning bexarət berixliri bilən xu ixta ronak tapti. Ular Israilning Hudasining əmri boyiqə, xundakla Qorəx, Darius wə Artahxaxta katarlık Pars padixahlirining əmri boyiqə ixləp, öyni yengiwaxtin kurup qıqıx ixini püttürdi.

¹⁵ Bu öy Darius padixahı səltənitiyning altinqi yili, Adar eyining üçinqi küni pütkülüdi.

Öyning Hudaqə atilixi

¹⁶ Israillar — kaşınlar, Lawiylar wə qaloqan sürgünlüktin qaytip kəlgən həlqləarning

□ **6:11 «əhləthaniqə aylanduruwetilsun!»** — yaki «həjəthaniqə aylanduruwetilsun!».

həmmisi Hudaning bu öyini uningə atax murasimini huxal-huramlıq bilən ötküzdi.

¹⁷ Əyni Hudaning Əzigə atax murasimida ular yüz torpaq, ikki yüz qoçqar wə tət yüz qoza sundi həm İsrail kəbililirining sani boyiqə barlıq İsrail üçün gunah qurbanlığı süpitidə on ikki tekini sundi.

¹⁸ Ular yənə Yerusalemdiki Hudaning ibadət-hizmitini ətəxkə, Musaning kitabida yeziloqini boyiqə, kahınlarni öz nəwiti boyiqə, Lawiylarni guruppiliri boyiqə turəuzdi. □ ■

Ətüb ketix həytining ötküzüluxi

¹⁹ Birinçi aynıng on tətinqi küni sürgünlüktin qayıtip kəlgənlər «ətüb ketix həyti»ni ötküzdi. ■

²⁰ Qünki kahınlər wə Lawiylər bir niyət bilən birliktə paklinix rəsimplirini ötküzüp, həmmisi paklandı; andin ular barlıq sürgünlüktin qayıtip kəlgənlər wə ularning kərindixi boləqan kahınlər wə həm əzliri üçün ətüb ketix həytiqə atıqan *qozilirini* soydi.

²¹ Sürgünlüktin *yengila* qayıtip kəlgən İsraililər wə xuningdək İsrailning Hudasi Pərwərdigarni izdəp, əzlirini zemindiki yat əlliklərnıng buləqaxliridin ayrip qıqқан barlıq kixilər qoza gəxlirini birliktə yeyixti.

²² Ular petir nan həytini huxal-huramlıq iqidə yəttə kün ötküzdi; qünki Pərwərdigar ularni huxallıqqa qəmdürdi həm Asuriyə padixahıning

□ **6:18 «Musaning kitabı»** — bəlkim Təwratning 1-, 2-, 3-, 4- wə 5-kisimlirini kərsitidu. ■ **6:18** Qəl. 3:6, 32; 8:11; 1Tar. 24:1

■ **6:19** Mis. 12:1-28; Law. 23:5; Qəl. 28:16; Kan. 16:2

kenglini ularoqa mayil qilip, Əzra degən — Israilning Hudasing əyini quruxqa ularning qolini mustəhkəmlidi. □

7

Kahin Əzraning Babildin kaytip kelixi

¹ Xu ixlardin keyin Pars padixahi Artahxaxta səltənət sürgən məzgildə Əzra degən kixi *Babildin Yerusalemoqa qikti*. U Serayaning oqli, Seraya Azariyaning oqli, Azariya Hilkianing oqli,

² Hilkia Xallunning oqli, Xallum Zadokning oqli, Zadok Ahitubning oqli,

³ Ahitub Amariyaning oqli, Amariya Azariyaning oqli, Azariya Merayotning oqli,

⁴ Merayot Zərahiahning oqli, Zərahiah Uzzining oqli, Uzzi Bukking oqli,

⁵ Bukki Abixuaning oqli, Abixua Finihasning oqli, Finihas Əliazarning oqli, Əliazar bolsa bax kahin Hərurning oqli idi;

⁶ — Əzra degən bu kixi Babildin kaytip qikti. U Israilning Hudasi Pərwərdigar Musoqa nazil qiləan Təwrat kanunioqa pixkan təwratxunas idi; uning Hudasi boləan Pərwərdigarning qoli

□ **6:22 «Asuriyə padixahining kongli»** — Pars imperatorini «Asuriyə padixahi» dəp atax kizik ix. Xübhisizki, Pars imperatorini «Babil padixahi», xundakla «Asuriyə padixahi» degən unwanlaroqa warislik qiləan.

uningda boləraqqa, u nemini tələp kilsa padixah xuni bərgənidi. □

⁷ Padixah Artahxaxtaning yəttinçi yili bir kəsim Israillar, kahinlar, Lawiylar, şəzəlkəxlər, dərwəziwənlər wə ibadəthana hizmətkarliri uning bilən birliktə Yerusalemoğa kaytip qikti. □

⁸ Əzra əmdi padixahning səltənitiyning yəttinçi yili bəxinçi ayda Yerusalemoğa yetip kəldi.

⁹ Birinçi ayning birinçi küni u Babildin qikixka təyyarlandi; Hudaning xəpkətlik qoli uningda boləraqqa, u bəxinçi ayning birinçi küni Yerusalemoğa yetip kəldi.

¹⁰ Qünki Əzra kəngül koyup Pərwərdigarning Təwrat-kanunini quxinip təhsil kilixka həm uningda əməl kilixka wə xuningdək Israil iqidə uningdiki həküm-bəlgilimilərnə oğitixkə niyətlə kiləyanidi.

Padixah Artahxaxtaning Əzraoğa tapxuroğan yarlıq hetil

¹¹ Mana bu padixah Artahxaxta kahin həm Təwratxunas Əzraoğa tapxuroğan yarlıq hetilning kəqürülmisi: — (Əzra Pərwərdigarning əmrlirigə ait ixlaroğa həm Uning Israillaroğa

□ **7:6 «kaytip qikti»** — Muqəddəs Kitabta «Yerusalemoğa berix», yaki «Yerusalemoğa kelix» degən söz daim degüdək «Yerusalemoğa qikix» degən ibarə bilən ipadilinidu (məsilən, «Yər.» 31:6). **«Pərwərdigarning qoli uningda boləraqqa...»** — Təwratda «Pərwərdigarning qoli uningda boləraqqa» degən sözlər kəp yərlərdə uqraydu, u: «Pərwərdigar uningda mədət bərgəqkə» degən məninə bildüridu. □ **7:7 «ibadəthana hizmətkarliri»** — ibraniy tilida «Nətinilyar». 2:43ni kərüng.

tapxuroqan bəlgilimilirigə pixқан təwratxunas idi): —

¹² «Mənki padixahlarning padixahi Artahxaxtadin asmanlardiki Hudaning mukəmməl Təwrat-kanunioqə pixқан təwratxunas kahin Əzraoqə salam! □

¹³ Əmdi mən xundak yarliq qüxürimənki, padixahlikimda turuwatқан Israilardin, xundakla ularning kahin wə Lawiyiridin kimlər Yerusalemoqə berixni halisa, həmmisi sening bilən billə barsa bolidu.

¹⁴ Qünki sən padixah wə uning yəttə məslihətgisi tərpidin təyinləngən ikənsən, qolungdiki Hudaning kanun kitabida eytiloqanliri boyiqə, Yəhudiye wə Yerusalemoqə təxürüx-hal soraxka əwətilgənsən.

¹⁵ Sən padixah wə uning məslihətgiliri öz ihtiyari bilən Israilning Hudasioqə sunoqan altun-kümüxlərnı kətürüp berip uningoqə təqdim qil (uning makani Yerusalemdidur); ■

¹⁶ Xuningdək qolung pütkül Babil əlkisidə qanqilik altun-kümüxlərnı tapalisa, xuni həlk wə kahinlar Yerusalemdiki Hudaning öyigə təqdim qilixka öz ihtiyari bilən bərgən sowoqatlaroqə qoxup aparoqin.

¹⁷ Sən bu pullarəqə ehtiyatqanlik bilən qurbanliklar üqün torpak, qoqkar, qoza

□ **7:12 «Hudaning mukəmməl Təwrat-kanuni»** — bu ayəttiki «mukəmməl» degən sözning baxka tərjimilərdiki orni bizning tərjimimizdikigə ohxax bolmasliqi mumkin: — Məsilən «Artahxaxtadin... Hudaning kanunioqə **mukəmməl** Təwratxunas boləqan kahin əzraoqə...» yaki «Artahxaxtadin... Əzraoqə **mukəmməl** salam (hatirjəmlık) boləqay» ■ **7:15** Əzra 8:25

wə qoxumqə axlıq hədiyyəliri həm xarab hədiyyəliri setiwelip, bularni Yerusalemdiki Hudayinglarning öyidiki qurbangahqa sunoqin.

¹⁸ Qaloqan altun-kümüxlərni sən wə jəmətingdikilərgə qandak kilix muwapik kərünsə, Hudayinglarning iradisi boyiqə xundak qilinglar.

¹⁹ Sening Hudayingning öyidiki ixlaroqa ixlitixkə sanga bərgən qaqa-kuqilarni Yerusalemdiki Hudaning aldioqa koy.

²⁰ Əgər xuningdək sanga Hudayingning öyidiki qaloqan ixlaroqa qikim kilidioqanoqa nemə hirajət kerək bolsa, sən padixah həzinsidin elip ixlətkin.

²¹ Xuning bilən mənki padixah Artahxaxtadin dəryaning xu oərb tərpidiki barlıq həzinə bəglirigə xundak buyruk qüxürimənki, asmandiki Hudaning Təwrat-kanunining alimi boləjan kahin Əzra silərdin nemini tələp kilsa, silər əstayidillik bilən uning deginidək bejiringlar.

²² Uning alidioqini kümüx yüz talantqıqə, buoqday yüz korəqıqə, xarab yüz batqıqə, zəytun meyi yüz batqıqə bolsun, tuzoqa qək qoyulmisun. □

²³ Asmanlardiki Huda nemini əmr kilsa, xu asmanlardiki Hudaning öyi üqün əstayidillik bilən bejirilsun; nemixka *Hudaning* oəzıpini

□ **7:22 «kümüx yüz talantqıqə, buoqday yüz korəqıqə, xarab yüz batqıqə,...»** — bir «talant»ning toptoqra qanqilik ikənliki hazır bizgə naməlum, bəlkim 45 kilogram boluxi mumkin; xunga 100 talant kümüx bəlkim 4 tonniqə bolatti; bir «kor» 220 litr, 100 kor buoqday 30 tonna, bir «bat» 22 litr, 100 bat 2200 litr bolatti.

padixah wə oqullirining padixahliki ota qūxürgüdəkmiz?

²⁴ Biz xunimu silərgə məlum qilimizki, omumən kahinlar, Lawiylar, oʻzəlkəxlər, dər waziwənlər, ibadəthana hizmətkarliri wə Hudaning bu oʻyidə hizmət qilidi oʻanlarning heq qaysisidin baj, olpan wə paraq elixka bolmaydu.

²⁵ Əmdi sən əy Əzra, Hudayingning səndə bol oʻan həkmitigə اساسən, Dəryaning xu oʻərb tərpidə Hudayingning Təwrat-qanunini bilgən, barliq həlkning dəwasini soraydi oʻan, ularni idarə qilidi oʻan soraqci wə həkimlarni təyinligin; wə Təwrat-qanunini bilməydi oʻanlar oʻa bolsa, ular oʻa bularni oʻgitinglar. □

²⁶ Hudayingning qanunioʻa wə padixahlikning qanunioʻa riayə qilmaydi oʻanlar bolsa, uning üstidin adalətlik bilən həküm qikirilsun; u oʻlüm gə, yaki sürgüngə yaki mal-mülkini musadirə qilixka wə yaki zindanoʻa taxlaxka həküm qilinsun».

Əzraning Huda oʻa Həmdusana oʻuxliri

²⁷ Əzra mundaq dedi — Ata-bowilirimizning Hudasi bol oʻan Pərwərdigar oʻa Həmdusana bol oʻay! Qünki U padixahning kəngligə, Yerusalemdiki Pərwərdigarning oʻyini xundaq kərkəm bezəx niyitini saldi,

□ 7:25 «Əmdi sən əy Əzra, Hudayingning səndə bol oʻan həkmitigə اساسən...» — ibraniy tilida «Əmdi sən qolungda tutqan Hudayingning həkmitigə اساسən...».

28 yənə meni padixah wə məslihətqiliri aldida həm padixahning məhtərəm əmiriliri aldida iltipatka erixtürdi. Pərwərdigar Hudayimning kəli məndə bolup, U meni ətəyrətləndürgəqkə, əzüm bilən billə *Yerusalemoğa* qikixka Israillar iqidin birnəqəqə mətiwərlərnəni yiqdim.

8

Əzra bilən billə qaytқанlarning sani

1 Padixah Artahxaxta səltənət sürüp turoqan waqıtta, Babildin mening bilən billə qaytқанlarning ata jəmət baxlıqliri wə ularning nəsəbnamiliri təwəndikiqə: —

2 Finihasning əwladliridin Gərxon, Itamarning əwladliridin Daniyal, Dawutning əwladliridin Hattux,

3 Xekaniyaning əwladliridin, yəni Paroxning əwladliridin Zəkəriya wə uning bilən nəsəbnamidə tizimlanoqan ərkəklər jəmiy bir yüz əllik kixi; □

4 Paqat-Moabning əwladliridin Zərahıyahning oqlı Əlyoyinay wə uning bilən billə qaytқан ərkəklər ikki yüz kixi;

□ **8:3 «Xekaniyaning əwladliridin»** — baxka birhil təjimişi (2-ayət bilən birləxtürülüp): «Dawutning əwladliridin, Hattux, yəni Xekaniyaning oqlı, Paroxning əwladliridin... ».

5 Xekaniyaning əvladliridin boləjan Yahaziyəlning oqli wə uning bilən billə qaytkan ərkəklər üq yüz kixi; □

6 Adinning əvladliridin Yonatanning oqli Əbəd wə uning bilən billə qaytkan ərkəklər əllik kixi;

7 Elamning əvladliridin Ataliyaning oqli Yəxaya wə uning bilən billə qaytkan ərkəklər yətmix kixi;

8 Xəfatiyaning əvladliridin Mikailning oqli Zəbadiya wə uning bilən billə qaytkan ərkəklər səksən kixi;

9 Yoabning əvladliridin Yəhüyəlning oqli Obadiya wə uning bilən billə qaytkan ərkəklər ikki yüz on səkkiz kixi;

10 Xelomitning əvladliridin Yosifiyaning oqli wə uning bilən billə qaytkan ərkəklər bir yüz atmix kixi; □

11 Bibayning əvladliridin Bibayning oqli Zəkəriya wə uning bilən billə qaytkan ərkəklər yigirmə səkkiz kixi;

12 Azgadning əvladliridin Həkkatanning oqli Yohanan wə uning bilən billə qaytkan ərkəklər bir yüz on kixi;

13 Adonikamning əvladliridin əng ahirida qaytkanlarning isimliri Əlifələt, Jəiyəl wə Xemaya bolup, ular bilən billə qaytkan ərkəklər

□ **8:5 «Xekaniyaning əvladliridin boləjan Yahaziyəlning oqli»** — kona grekqə təjimişi (LXX)də «Zattuning əvladliridin Yahaziyəlning oqli Xekaniya» deyilgən. Bu kona təjime toqra boluxi mumkin. □ **8:10 «Xelomitning əvladliridin Yosifiyaning oqli»** — kona grekqə təjimişi (LXX)də «Banining əvladliridin Yosifiyaning oqli Xelomit» deyilgən. Bu kona təjime toqra boluxi mumkin.

atmix kixi; □

¹⁴ Bigwayning əwladliridin Utay bilən Zabbud wə ular bilən billə qaytқан әrkәklәр yәtmix kixi.

Lawiylar bilən ibadəthana hizmətkarliri — yəni «nətaniylar» — ularning qaqirtilixi

¹⁵ — Mən ularni Ahawaqə aқidioqan Dəryaning boyioqə yioqdim; biz u yərdə qedir tikip üq kün turduq. Həlkni wə kaһinlarni arilap qarısam u yərdə Lawiylar yok ikən. □

¹⁶ Xunga mən baxlıqlardin Əliezər, Ariyəl, Xemaya, Əlnatan, Yarib, Əlnatan, Natan, Zəkəriya bilən Məxullamlarni wə ularoqə koxup oқumuxluk alimlardin Yoarib bilən Əlnatanni qaqirtip kelip,

¹⁷ ularoqə һawalə kılıp Kasifiya degən yərgə, Iddo degən Ataman bilən kərüxüxkə əwəttim. Mən Kasifiya degən yərdə Iddoqə wə uning ibadəthana hizmətkarliri boluqan kərindaxlirioqə dəydioqan gəplərnı aqzioqə selip, ularning bu yərgə Hudayimizning öyi üqün hizmət kilidioqan hizmətqilərnı bizgə əkelixni ötündum.

¹⁸ Hudayimizning xapaətlik qoli bizdə boluqaqka, ular bizgə Israilning əwrısi, Lawiyning nəwrısi Maһlining əwladliri iqidin oқumuxluk bir adəmni, yəni Xərəbiyani wə

□ **8:13 «Adonikamning əwladliridin əng ahirida qaytқанlar...»** — yaki «Adonikamning əwladliridin, yəni əng ahirida qaytқанlar...» □ **8:15 «Lawiylar yok ikən»** — kaһinlar əzliri Lawiylar, əlwəttə (pəqət Һarunning əwladliri kaһin bolıdu); muxu yərdə deyiliwatқini kaһinliқtin baxқа roһiy hizmət kilalaydioqan Lawiylarnı kərsitidu.

uning oqulliri həm kərindaxliri bolup jəmiy on səkkiz kixini baxlap kəldi.

¹⁹ Ular yənə Həxabiya wə uning bilən billə Mərarining əwladliridin Yəxaya həm uning kərindaxliri həm ularning oqulliri bolup, jəmiy yigirmə kixini,

²⁰ Yənə ilgiri Dawut wə uning əmirliiri Lawiylarning hizmitidə boluxқа təyinligən «Nətiniylar»din ikki yüz yigirmə kixini baxlap kəldi, bularning həmmisi isimliiri bilən tizimlandi. □

Qaytip kelixkə təyyarlinix

²¹ Xu qaşda Ahawa dəryasi boyida mən Hudayimizning aldida özümüzni təwən kilip, özimiz wə kiçik balilirimiz həm barliq mal-mülkimiz üqün Hudayimizdin aq yol tiləxkə roza tutayli, dəp jakarlidim.

²² Qünki biz əslidə padixahқа: «Hudayimizning qoli Uni barliq izdigənlərnin üstigə iltipat kərsitixkə qoyulidu; lekin Uning kudriti bilən şəzipti Özini taxlişanlarşə zərbə berixkə təyyardur» degəniduk, əmdi yənə uningdin yoldiki düxmənlərgə takabil turuxқа piyadə wə atliq ləxkərlər təyinləp berixni tələp kilişanliqimdin hijil bolup qaldim.

²³ Xuning bilən biz roza tutup Hudayimizdin xu ix toşruluk şünduk, u duayimizni ijabət kildi.

□ **8:20 «Nətiniylar»** — ibadəthana hizmətkarliiri.

*Muqəddəs öy üqün hədiyyə kılinoqan
sowqatlar*

²⁴ Mən kaħin baxliri iqidin on ikki adəmnı wə Xərəbiya, Haxabiya wə ular bilən billə boləqan aka-ukiliridin on adəmnı tallap,

²⁵ ularəqə altun, kümüx wə qaqa-kuqilarnı, yəni padixah, uning məslıhətqiliri, əmiriliri wə xuningdək xu yərdə turuwatqan barlıq İsrail-lar «kəydürmə hədiyyə» süpitidə Hudayimizning öyigə hədiyyə kıləqan sowqatlarnı tapxurdum. ■

²⁶ Mən kümüxtin altə yüz əllik talant, yüz talant eoırlıktiki kümüx qaqa-kuqa, yüz talant altunni ularning kəlioqə əlqəp tapxurdum. □

²⁷ Ularəqə tapxuroqanlirimdin yənə altun das yigirmə bolup, kımmiti ming darik, süpətlik wə walildap parkıraydıqan mis qong das ikki bolup, altundək kımmetlik idi. □

²⁸ Mən ularəqə: — Silər Pərwərdigarəqə muqəddəstursilər, qaqa-kuqilarmu muqəddəstur, altun-kümüxlər atəbowanglarıning Hudasi Pərwərdigarəqə ihtiyariy hədiyyə kılinoqan sowqattur.

²⁹ Taki Yerusalemdeki Pərwərdigarning öyidiki ambar-həzinilərgə yətküzüp, kaħinlar wə

■ **8:25** Əzra 7:14, 15 □ **8:26 «kümüxtin altə yüz əllik talant... yüz talant altun...»** — xu dəwrdiki İsrail-lar arisida bir «talant»ning toptoqra kəngilik ikənliki bizgə eni kəmə; «kümüxning talanti» bolsa bəlkim 45 kilogram, «altunning talanti» bəlkim 90 kilogram boluxı mumkin; xunga 650 talant kümüx bəlkim 29 tonniqə bolatti, 100 talant kümüx 6.5 tonniqə, 100 talant altun 9 tonniqə bolatti. □ **8:27 «darik»** — (yaki «drahma») — Pars imperyəsidiiki birhil altun tənggə; muxu yərdə bu daslarıning kımmiti 400-500 kilogram altunoqə barawər idi.

Lawiylarning baxliri wə Israillarning kəbilə-jəmət baxlıqlirining aldidə tarazidin ətüzgüqə bularni obdan qarap qoşdanglar, dedim.

³⁰ Xuning bilən kahinlar bilən Lawiylar Yerusalemdiki Hudayimizning öyigə apiridiojan, tarazidin ətüzülgən xu altun-kümüş wə qaça-kuqılarni tapxuruwalı.

Yerusalemoğa yetip kelix

³¹ Xuning bilən birinçi ayning on ikkinçi küni biz Ahawa dəryasining boyidin qozoqilip Yerusalemoğa qıqıxka mangduq. Hudayimizning qoli üstimizdə boloaqqa, u bizni düxmənlirimizdin wə yolda paylap turojan qarəqılardinmu kutkuzdı.

³² Biz Yerusalemoğa kelip u yərdə üç kün turduq;

³³ tətinqi küni Hudayimizning öyidə altun-kümüş wə qaça-kuqılar tarazida əlqinip kahin Uriyaning oqlı Mərəmətning qolioğa tapxuruldı; uning yenida Finihasning oqlı Əliazar, yənə Lawiylardin Yəxuaning oqlı Yozabad bilən Bin-nuiyning oqlı Noadiyahlar bar idi.

³⁴ Həmmə nərsə sani boyiqə wə eqirliki boyiqə əlqəndi wə xuning bilən billə hər birining eqirliki pütüp qoyuldı.

³⁵ Xu qaoqda əsli elip ketilgənlərnin əwladliri, yəni sürgünlüktin qaytqanlar Israillarning Hudasioğa «kəydürmə qurbanlıq» süpitidə pütkül Israil üçün on ikki torpaq, toqsan altə qoqkar, yətmix yəttə qoza sundi, yənə gunah qurbanlıqi süpitidə on ikki tekə sundi; bularning həmmisi

Pərwərdigarəta ataloqan kəydürmə qurbanlik idi.

³⁶ Ular padixahning yarlik hətlirini padixahning waliylirioqa wə Dəryaning bu oərb tərpidiki həkūmdarlarəta tapxuruwidi, ular həlkkə wə Hudaning əyining ixlirioqa izqil yardəm bərdi.

9

Həlkning yat əllərgə əgixip sadəqətsizlik kılıxi — Əzraning Israilning gunəhlirini tonup dua kılıxi

¹ Bu iqlar pütəkəndin keyin əmirələr mening bilən kərxəkili yeniməqa kelip: — Israillar, kahinlar wə Lawiylar əzlrini muxu zeminlardiki taipilərdin, yəni ularning yirginqlik adətliridin ayrip turmidi, — demək, ular Kanaaniylar, Hittiylar, Pərizziylər, Yəbusiylar, Ammoniyalar, Moabiylar, Misirliklər wə Amoriylarəta əgixip mangdi.

² Qünki ular bu yat taipilərdin əzlrigə wə oquullirioqa hotun elip bərip, *Hudaqqa* has muqəddəs nəsilni muxu zeminlardiki taipilər bilən arilaxturuwətti; uning üstigə, əmirələr bilən əməldarlar bu sadəqətsizlikning baxlamqiliridur, — deyixti.

³ Mən bu ixni anglapla kənglək bilən tonumni yirtip, qaq-saqallirimni yulup oəm-kayoquqa quxup olturup kəttim.

⁴ Wə Israilning Hudasing səzlrinin kərxək titrigənləning hərbi sürgünlüktin kaytip kəlgənləning sadəqətsizliki tūpəylidin

yenimoğa kəldi. Mən taki kəqlik qurbanlıq sunuloquqə oəm-kayoquoğa qəmüp olturdum.

⁵ Kəqlik qurbanlıq waqtida mən özümni təwən kילוan hələttin turup, kənglək wə tonum yirtik həlda Hudayim Pərwərdigarəya yüzlinip tizlinip olturup, kollirimni yeyip,

⁶ dua kılıp: — «Ah Hudayim, xərməndiliktə yüzümni sanga qaritixtin iza tartmaqtimən, i Hudayim; qünki kəbihliklerimiz tolilikidin baxlirimizdin axti, asiylik-itaətsizlikimiz asmanlarəya taqaxti. ■

⁷ Ata-bowilirimizning künliridin tartip bügüngə kədər zor itaətsizlikdə yürüp kəldük, xunga kəbihliklerimiz tüpəylidin biz, bizning padixahlirimiz wə kaһinlirimiz huddi bügünki kündikidək hərkaysi yurtlardiki padixahlarning qolioğa qüxüp, kiliqqa, sürgünlükkə, bulangtalangoğa, nomuska tapxurulduk. □

⁸ Əmdi hazır azoјinə waқit Hudayimiz kəzlirimizni nurlandurup, kullukimizda bizgə azoјina aram berilsun dəp, keqip kutuloan bir qaldini saklap kelip, bizgə özining mukəddəs jayidin huddi kaққан kozuktək mukim orun berip, bizgə Hudayimiz Pərwərdigardin iltipat kərsitildi. □

⁹ Qünki biz hazır kullarmiz; həlbuki, Hudayimiz muxu kullukimizda yənila bizni taxliwətməy, bəlki Pars padixahlirining aldida rəһimgə erixtürüp, Hudayimizning öyini selip,

■ 9:6 Zəb. 38:4 □ 9:7 «**nomuska tapxurulduk**» — ibraniy tilida «yüzi qüxkənlilikgə tapxurulduk». □ 9:8 «**bizgə özining mukəddəs jayidin huddi kaққан kozuktək mukim orun berip,...**» — «Yəx.» 22:20-24ni kərüng.

harabiləxkən jaylirini yengiwaxtin onglaxқа bizni rohlاندurdi, xundakla bizni Yəhudiya wə Yerusalemda sepillik kildi. □

10-11 I Huda, biz bu *iltipatlar* aldida yənə nemə deyələymiz? Qünki biz yənila Sening məmin bəndiliring boləqan pəyətəmbərlər arkilik tapiloqan əmrliringni taxliwəttuk; Sən *ular arkilik*: «Silər kirip miras kilip igiləydiqan zemin bolsa, xu zemindiki taipilərninğ nijsliki bilən buləqanoqan bir zemin; qünki ular türlük napakliklarni kilip, yirginqlik adətliri bilən bu zeminni bu qəttin u qətiəiqə tolduruwətti. ■

12 Xunga silər kizliringlarni ularning oqullirioqa bərmənglar, oqulliringlaroqa ularning kizlirini elip bərmənglar; silər küqiyip, zeminning nazu-nemətliridin yeyixkə, zeminni əbədil'əbəd əwladliringlaroqa miras kilip qaldurux üqün mənggü ularning aman-tinqliki yaki mənprəitini hərgiz izdimənglar» — degəniding.

13 Bizning rəzil kilmixlirimiz wə nahayiti eqir itaətsizlikimiz tūpəylidin bu həmmə bala-qaza beximizoqa kəlgənidi wə Sən, i Hudayimiz, kəbihliklirimizgə tegixlik boləqan jazayimizni yeniklitip, bizgə bügünkidək nijatlik iltipatni kərsətkən turukluk, □

14 biz qandaqmu yənə əmrliringgə hilaplik kilip,

□ **9:9 «...bizni Yəhudiya wə Yerusalemda sepillik kildi»** — «sepillik» muxu yərdə اساسən kəqmə mənide ixlitilgən bolsa kerək. Qünki Yerusalemdiki sepil muxu waqitta tehi qurulmioqanidi («Nəh.» 1-babni kəring). ■ **9:10-11** Law. 18:25, 27; Qan. 7:3 □ **9:13 «bizgə bügünkidək nijat iltipatini kərsətkən»** — bu ibarining baxka birhil tərjimisi: «bizgə bügünkidək kutulduruloqan qaldi qalduroqan».

bundak yirginqlik kaidilerni tutkan bu taip-
iler bilen nikahliniwerimiz? Mubada xundak
kilidioqan bolsak, Sen bizgə qəzəplini, bizgə
bir qaldi yaki kutulojudək birsinimu qaldurmay
yokatmay qalamsən?

¹⁵ I Israilning Hudasi bolqan Pərwərdigar, Sen
həqkanıydursən! Xu səwəbtin biz bügünkidək
kutulup qaloqan bir qaldimiz. Qara, biz Sen-
ing aldingda itaətsizliklirimizdə turuwatimiz,
xunga Sening aldingda həqkaysimiz tik tural-
may qalduq» — dedim.

10

Gunahini tonup, qiloqan duaning natijisi

¹ Əzra dua kilip, gunahini tonup yioqlap Hudan-
ing öyi aldida yikilip düm yatkan qaqda, Israil-
lardin nahayiti qong bir jamaət, ər-ayallar wə
balilar uning yenioqa kelip yioqildi; kəpqilikmu
qattik yioqlap ketixti.

² Elamning əwladliridin, Yəhiyəlning oqli
Xekaniya əzraqa: — Biz Hudayimizqa
sadaqətsizlik kilip bu zemindiki yat taipilərdin
hotun aptuq. Həlbuki, Israil üqün yənila ümid
bar;

³ biz əmdi Hudayimiz bilen əhdilixəyli, ho-
jamning wə Hudayimizning əmrliridin kərkup
titrigənlərnin nəsihətigə əsasən bu hotunlarni
wə ulardin tərəlgən pərzəntlərnin yolqa selip
qoyayli. Həmmə ix Təwrat kanuni boyiqə
kilinsun.

⁴ Tur! Bu ix sanga baqlıktur, biz seni qollaymız; jür'ətlik bolup ixni ada kılöin, — dedi.

⁵ Xuning bilən Əzra ornidin qopup, kañinlarning Lawiylarning wə pütkül Israil jamaitining baxlıqlirini xu söz boyiqə ix kılimiz, dəp kəsəm iqixkə ündidi, ular kəsəm iqti.

⁶ Andin Əzra Hudaning öyi aldidin qopup Əliyaxibning oqlı Yəhoğananning öyigə kirdi; u u yərgə kəlgəndə oızamu yemidi, sumu iqmidi, qünki u sürgünlüktin qaytip kəlgənlərnin sadakətsizliki üqün eqinatti.

⁷ Xuning bilən Yəhudiye wə Yerusalemda sürgünlüktin qaytip kəlgənlərnin həmmisigə jakarlinip, Yerusalemoğa yioqilinglar,

⁸ əmirələr wə aqsakallarning nəsihiti boyiqə, kimki üq kün iqidə yetip kəlmisə, uning pütün mal-mülki musadirə kilinidu, sürgündin qaytip kəlgənlərnin jamaitidinmu ayrilidu, dəp, jakar-namə qikirildi.

⁹ Xuning bilən Yəhuda wə Binyamindiki barlık ərlər üq künqiqə Yerusalemoğa yioqilip boldi. U tokkuzinçi aynin yigirminçi kün idi; barlık həlk Hudaning öyinin hoylisidiki məydanğa kelip olturdi, kəpçilik bu ixtin kərkəqqa, xuningdək kattik yaşqan yamoqur tüpəylidin, titrəp ketixti.

¹⁰ Kañin Əzra ornidin qopup ularğa: — Silər Hudağa sadakətsizlik kılıp yat taip-ılərnin qizlirini hotunlukqa elip Israillarning itaətsizlikini axurdunglar.

¹¹ Əmdi silər ata-bowanglarning Hudasi boləan Pərwərdigar aldida gunahinglarni tonup, uning nəziridə durus boləanni kılıp, özünglarni bu

zemandiki taipilərdin wə bu yat əllik hotunlir-
inglardin arini oquq kilinglar, dedi.

¹² Pütün jamaət yukiri awazda jawap berip:
— Maqul, biz əzlrining xu gəpliri boyiqə ix
kərimiz.

¹³ Birəq adəmlər bək kəp, yənə kelip yamoqur
pəsli boləqəqqa talada turalmaymiz; uning
üstigə bu degən bir-ikki kündə pütidiqan ix
əməs, qünki bizdə bu ixta itaətsizlik qiloqanlar
nahayiti kəptur! □

¹⁴ Hudaning muxu ix tüpəyli kəlgən qattiq
qəzipining bizdin kətküqə, baxliqlirimiz pütkül
jamaətkə wəkil bolup Pərwərdigarning aldida
tursun; bizning hərəkaysi xəhərlirimizdə yat
əllərdin hotun aloqanlarmu bəlgiləngən waqıtta
xu xəhərnin aqsakal wə hakimliri bilən birliktə
kelip bu ixni bir tərəp kilsun, — dedi.

¹⁵ Bu ixka pəkət Asahəlning oqli Yonatan bilən
Tikwahning oqli Yahziya qarxi qikti, Məxullam
bilən Lawiy Xabbitay ularni kollidi.

¹⁶ Xuning bilən sürgündin kaytip kəlgənlər ənə
xundak kildi. Kahin Əzra wə ata jəmətlirining
baxliqliri boləqanlar jəməti boyiqə bu ixka
ayrildi; ularning həmmisi ismiliri boyiqə tizim-
landi. Ular oninqi ayning birinqi küni bu ixni
təxürüp bir tərəp kilixka kirixti.

¹⁷ Ular yat əllik hotunlarni aloqan ərlərnin
sorikini birinqi ayning birinqi küni tügətti.

□ **10:13 «qünki bizdə bu ixta itaətsizlik qiloqanlar nahayiti
kəptur!»** — baxka bir hil təjrimisi: «qünki biz bu ixta bək eqir
itaətsizlik qiloqanmiz».

Yat əllərdin hotun aloqanlarning tizimlik

¹⁸ Kahinlarning əwladliri iqidə yat əllik hotunlarni aloqanlardin muxular qıqti: — Yozadakning oqlı Yəxuaning wə uning kərindaxlirining əwladliridin: — Maaseyah, Əliezər, Yarib, Gədaliya.

¹⁹ Ular hotunlirimizni yolqa selip koyimiz dəp *kəsəm kılıp* kəl berixti wə gunahı üqün itaətsizlik kurbanlık sūpitidə koy padisidin bir koqkarni sundi.

²⁰ Imməning əwladliridin Hənanı bilən Zəbadiya;

²¹ Hərimning əwladliri iqidə Maaseyah, Eliyah, Xemaya, Yəhiyə wə Uzziya; □

²² Paxhurning əwladliridin Əlyoyınay, Maaseyah, İsmail, Nətanəl, Yozabad wə Əlasah.

²³ Lawiylar iqidə Yozabad, Ximəy, Kelaya (Kelita»mu deyilidu), Pitahıya, Yəhuda bilən Əliezər;

²⁴ qəzəlkəxlər iqidə Əliyaxib; dərwaziwənlər iqidə Xallum, Tələm, Uri.

²⁵ İsrailardin: — Paroxning əwladliridin Ramiya, Yizziya, Malkiya, Miyamin, Əliazar, Malkiya, Binaya;

²⁶ Elamning əwladliridin Mattaniya, Zəkəriya, Yəhiyə, Abdi, Yərimot bilən Eliyah;

²⁷ Zattuning əwladliridin Əlyoyınay, Əliyaxib, Mattaniya, Yərimot, Zabad bilən Aziza;

²⁸ Bibayning əwladliridin Yohohanan, Hənanıya, Zabbay bilən Atlay;

□ **10:21 «Eliyah»** — bu isim ərəb tilida, xundakla uyoqur tilida «İliyas» deyilidu.

- 29 Banining əwladliridin Məxullam, Malluk, Adaya, Yaxub, Xeal bilən Ramot; □
- 30 Paḥat-Moabning əwladliridin Adna, Jilal, Binaya, Maaseyah, Mattaniya, Bəzaləl, Binnuiy bilən Manassəh;
- 31 Hərimning əwladliridin Əliezər, Yixiya, Malkiya, Xəmaya, Ximeon,
- 32 Binyamin, Malluk və Xəmariya;
- 33 Haxumning əwladliridin Mattinay, Mattatah, Zabad, Əlifələt, Yərəmay, Manassəh və Ximəy;
- 34 Banining əwladliridin Maday, Amram, Uəl,
- 35 Binaya, Bədiya, Keluḥay,
- 36 Waniya, Mərəmot, Əliyaxib,
- 37 Mattaniyah, Mattinay, Yaasu,
- 38 Bani, Binnuiy, Ximəy,
- 39 Xələmiya, Natan, Adaya,
- 40 Maknadibay, Xaxay, Xaray,
- 41 Azarəl, Xələmiya, Xəmariya,
- 42 Xallum, Amariya, Yüsüp;
- 43 Neboning əwladliridin Jəiyəl, Mattitiyah, Zabad, Zebina, Yadday, Yoel və Binaya.
- 44 Bularning həmmisi yat əllik hotunlarni aloqanlar idi, və xuningdək ulardin bəzilərnin hotunliri pərzəntmu kərgənidi. □

□ **10:29 «Ramot»** — yaki «Yərəmot». □ **10:44 «və xuningdək ulardin bəzilərnin hotunliri pərzəntmu kərgənidi»** — baxқа bir hil tərjimisi: — «... və xuning bilən ular hotunlirini və pərzəntlirini yoloqa seliwətti». Bu ayətnin tekstə kəmtüklük boluxi mumkin. Xunga mənisi enik əməs.

**Muq ddes Kalam (y ngi yezik)
The Holy Bible in the Uyghur language, written in
Pinyin script**

Copyright   2010 Mukeddes Kalam - Uyghur Bible Translation Committee

Language: Uyghur tili (Uyghur)

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2021-09-11

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 31 Aug 2023

b6bd0959-14d2-5233-b340-6f210a8f13c5